

**ΜΟΝΑΔΑ ΟΛΙΚΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ:
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ**

Γεώργιος Ζάχος,
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην εισήγηση παρουσιάζεται η Μονάδα Ολικής Ποιότητας Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, που έχει δημιουργηθεί στα πλαίσια του έργου «Δικτύωση Βιβλιοθηκών Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης» του ΕΠ.Ε.Α.Ε.Κ. και λειτουργεί στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων. Αναφέρονται οι κύριες δραστηριότητες της, τα στατιστικά στοιχεία που συλλέγει, οι δείκτες που μπορούν να δημιουργηθούν με τη χρήση των στατιστικών στοιχείων, οι έρευνες που έχει διεξάγει καθώς και οι εκδόσεις της σε θέματα διαχείρισης Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Με βάση την πείρα που έχει αποκτηθεί μέχρι τώρα αναφέρονται θέματα που απαιτούν συζήτηση και συμφωνία όλων των ενδιαφερομένων Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Τέτοια θέματα είναι: α) Καθορισμός της μορφής των ερωτηματολογίων συγκέντρωσης βιβλιοθηκονομικών στοιχείων, προϋπολογισμού και δαπανών καθώς και χρήσης ηλεκτρονικών πηγών πληροφόρησης, β) Δείκτες που θα δημιουργούνται με τη χρήση των στοιχείων, γ) Συνεργασία των Βιβλιοθηκών στη συγκέντρωση των στοιχείων και καθορισμός διαδικασιών συνεργασίας σε θέματα Διαδανεισμού κ.α.

**THE PROJECT OF THE TOTAL QUALITY MANAGEMENT UNIT OF
GREEK ACADEMIC LIBRARIES AND ITS ACTIVITIES**

George Zahos
University of Ioannina

ABSTRACT

The Total Quality Management Unit of Greek Academic Libraries was founded in the framework of the project "Networking of the Greek Academic Libraries" of the "Operational Program for the Education and the Initial Professional Training" and it is situated at the University of Ioannina. Reference is made to its main activities such as the collection of the statistical data, the performance indicators, which are created from the statistical data, the surveys that have been conducted and the publications on the management of a Library and Information Service.

Based on the experience gained, the Total Quality Management Unit of Greek Academic Libraries proposes a series of issues that need to be discussed and cleared: a) the determination of the questionnaires on the collection of the library data, the fiscal data and the data of the usage of the electronic sources b) the performance indicators that derive from the statistical data, c) the cooperation of the Academic Libraries on the issue of data collection and the determination of the collaboration on the issue of Interlibrary Loan (ILL) etc.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ύπαρξη αξιόπιστων στατιστικών στοιχείων τα οποία θα αποτυπώνουν την κατάσταση των Βιβλιοθηκών μιας χώρας είναι πρωταρχικής σπουδαιότητας για τον σχεδιασμό εθνικής πολιτικής Βιβλιοθηκών και τη λήψη των σχετικών αποφάσεων υλοποίησης της. Η διαθεσιμότητα τέτοιων στοιχείων είναι αφενός ένδειξη του ενδιαφέροντος της κοινωνίας για τις Βιβλιοθήκες και αφετέρου της δυνατότητας και ικανότητας των ίδιων των Βιβλιοθηκών να συγκεντρώνουν και να διαθέτουν τέτοια στοιχεία.

Στη χώρα μας, παρά τις επισημάνσεις που έγιναν κατά καιρούς για την αναγκαιότητα συγκέντρωσης επαρκών και αξιόπιστων στοιχείων σχετικών με τις Βιβλιοθήκες και την ανάγκη καθιέρωσης διαδικασιών και μηχανισμών για τη συγκέντρωση και την αξιοποίησή τους, η πρόοδος ήταν περιορισμένη. Οι φορείς που κατά καιρούς συγκεντρώνουν τέτοια στοιχεία είναι η Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος και η UNESCO. Οι φορείς αυτοί, ευρισκόμενοι εκτός του χώρου των Βιβλιοθηκών ή της ελληνικής πραγματικότητας, αδυνατούσαν να κατανοήσουν τα ειδικά χαρακτηριστικά των ελληνικών Βιβλιοθηκών' ως αποτέλεσμα τα δημοσιευμένα στοιχεία είναι εξαιρετικά περιορισμένα, τόσο σε έκταση, όσο και σε βάθος και, το σημαντικότερο, είναι περιορισμένης αξιοπιστίας. Για τις Ελληνικές Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες ειδικότερα τα στατιστικά στοιχεία ήταν περιορισμένα και χωρίς την τεκμηρίωση που θα επέτρεπε την αξιοποίησή τους σε θέματα διαμόρφωσης πολιτικής, στη λήψη διαχειριστικών αποφάσεων ή σε αξιολογήσεις Βιβλιοθηκών.

Αντίθετα, οι περισσότερες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης είχαν πολύ έγκαιρα αναγνωρίσει τη σπουδαιότητα της συλλογής ενημερωμένων στατιστικών στοιχείων για τις Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες τους¹. Ως εκ τούτου, δημιούργησαν εξειδικευμένες υπηρεσίες και στατιστικές μονάδες με σκοπό τη διεκπεραίωση των διαδικασιών συλλογής και ανάλυσης των σχετικών στοιχείων.

Για παράδειγμα, στη Μεγάλη Βρετανία λειτουργούν αρκετές υπηρεσίες που ασχολούνται με την παραπάνω δραστηριότητα, όπως είναι οι υπηρεσίες του SCOUNL (Standing Conference of National and University Librarians) και της LISU (Library and Information Statistics Unit) που εδρεύει στο Πανεπιστήμιο του Λάφμπορο (Loughborough University of Technology). Στη Δανία αλλά και σε άλλες Σκανδιναβικές χώρες, την ευθύνη συγκέντρωσης και ανάλυσης των στοιχείων την έχουν οι Εθνικές Βιβλιοθήκες οι οποίες δημοσιεύουν σε ετήσια βάση στατιστικά στοιχεία και για τις Ερευνητικές και Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες. Στις Κάτω Χώρες στατιστικές εκθέσεις Ακαδημαϊκών και Ερευνητικών Βιβλιοθηκών δημοσιεύονται από το Ceritraal Bureau voor de Statistiek (Central Bureau for Statistics). Σε Ευρωπαϊκό επίπεδο μέσω του Προγράμματος Telematics for Libraries, η Ευρωπαϊκή Ένωση χρηματοδότησε το έργο LIBECON2000 με σκοπό τη χρησιμοποίηση των δυνατοτήτων επικοινωνίας του Διαδικτύου για την ανάπτυξη και τη συνεχή ενημέρωση μιας Βάσης Στατιστικών Δεδομένων σχετική με τις δραστηριότητες των Βιβλιοθηκών και το συνεπαγόμενο κόστος τους στο πλαίσιο των αντίστοιχων εθνικών οικονομιών. Στη Βάση που δημιουργείται έχουν προστεθεί δεδομένα από παλαιότερες έρευνες και το μέχρι στιγμής διαθέσιμο υλικό επιτρέπει στον επισκέπτη των ιστοσελίδων του έργου² να διαμορφώσει μια σαφή αντίληψη για την πορεία των σχετικών μεγεθών στο παρελθόν και να επιχειρήσει συγκρίσεις, μεταξύ των διαφόρων χωρών που εκπροσωπούνται στη Βάση σε ό,τι αφορά τα εν λόγω δεδομένα. Σε επαφές που είχαμε με τους υπευθύνους του έργου μας δηλώθηκε ότι η αντιπροσώπευση της χώρας μας στο έργο LIBECON2000 έγινε αποσπασματικά και χωρίς τη θεσμοθέτηση διαδικασιών και αξιόπιστου μηχανισμού συγκέντρωσης των στατιστικών δεδομένων.

Η ανάγκη καθορισμού μιας συγκεκριμένης διαδικασίας συλλογής στοιχείων, η οποία θα εξασφάλιζε ότι τα στοιχεία που συλλέγονται είναι αξιόπιστα και μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην πραγματοποίηση συγκρίσεων μεταξύ των Βιβλιοθηκών, έγινε έγκαιρα αντιληπτή από τις περισσότερες χώρες. Για τον λόγο αυτό Εθνικές Βιβλιοθήκες, Ενώσεις Βιβλιοθηκών και Διεθνείς Οργανισμοί, όπως η UNESCO και ο ISO, προέβησαν στην έκδοση προτύπων και κατευθυντήριων γραμμών συλλογής έγκυρων και αξιόπιστων στοιχείων.

Την ανάγκη αντιμετώπισης των ελλείψεων που είχαμε στη χώρα μας στον συγκεκριμένο τομέα προσπαθεί να καλύψει η Μονάδα Ολικής Ποιότητας Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών.

1. David Fuegi, *LIBECON2000 and the Future of International Library Statistics*, 65th IFLA Council and General Conference, Bangkok, Thailand, August 20 - August 28, 1999
2. <http://www.libecon2000.org>

ΜΟΝΑΔΑ ΟΛΙΚΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ

Η Μονάδα Ολικής Ποιότητας Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών (Μ.Ο.Π.Α.Β), λειτουργεί στο πλαίσιο του έργου «Δικτύωση Βιβλιοθηκών Ιδρυμάτων Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης» που χρηματοδοτήθηκε από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευσης και Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΕΠΕΑΕΚ). Η αρχική αποστολή της ΜΟΠΑΒ ήταν να λειτουργεί ως φορέας συγκέντρωσης, ανάλυσης και δημοσίευσης των στατιστικών στοιχείων για τις Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες της Ελλάδος. Στην πορεία προστέθηκαν και αντικείμενα πέρα από αυτά της συγκέντρωσης στατιστικών στοιχείων και για το λόγο αυτό έλαβε την τωρινή της ονομασία. Σήμερα οι στόχοι της ΜΟΠΑΒ, όπως έχουν αποτυπωθεί στο Τεχνικό Δελτίο της Οριζόντιας Δράσης των Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών και έχουν εμπλουτιστεί στην πορεία της λειτουργίας της, είναι:

Η συλλογή και η επεξεργασία στατιστικών στοιχείων για όλα τα χαρακτηριστικά των Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών.

Η παρουσίαση των στοιχείων αυτών με τρόπο κατανοητό, ο οποίος θα προσφέρει σε κάθε Βιβλιοθήκη τη δυνατότητα αξιολόγησης της πορείας της.

Η σύνταξη και η καθιέρωση Δεικτών Αποτίμησης και Αξιολόγησης Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών οι οποίοι θα παρουσιάζουν την πορεία της κάθε Βιβλιοθήκης σε ετήσια βάση και θα προσδιορίζουν με αντικειμενικό τρόπο τη θέση της σε σχέση με άλλες Βιβλιοθήκες.

Η εισαγωγή των διαδικασιών της Ολικής Ποιότητας και της εφαρμογής κανόνων διασφάλισης ποιότητας στο χώρο των Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών της Ελλάδος.

Έπειτα από ομόφωνη απόφαση της Διοικούσας Επιτροπής της Οριζόντιας Δράσης Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών η ΜΟΠΑΒ στελεχώθηκε με κατάλληλο προσωπικό και στεγάστηκε σε χώρους που της παραχώρησε το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων. Με τη χρηματοδότηση του έργου αλλά και την ενεργό συμπαράσταση του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων η ΜΟΠΑΒ διαθέτει σήμερα μια σύγχρονη υλικοτεχνική υποδομή 'που την καθιστά ικανή να ανταποκριθεί στην αποστολή της.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Η Μονάδα Ολικής Ποιότητας Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών από την ίδρυση της (20.01.99) έως και σήμερα πραγματοποίησε τα ακόλουθα:

Συνέταξε το πρώτο Ερωτηματολόγιο Συλλογής Στατιστικών Στοιχείων Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών του έτους 1998. Με το ερωτηματολόγιο αυτό συλλέχθηκαν στοιχεία που αφορούσαν την κατάσταση των Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών κατά το ακαδημαϊκό έτος 1998-1999. Τα στοιχεία κάλυπταν τα οργανωτικά χαρακτηριστικά των Βιβλιοθηκών, το προσωπικό τους, τις συλλογές υλικού που διέθεταν, το πληροφοριακό υλικό, το επίπεδο μηχανοργάνωσης τους, κ.ά., καθώς και τις υπηρεσίες που προσέφεραν. Το ερωτηματολόγιο στάλθηκε σε όλες τις Βιβλιοθήκες των ΑΕΙ και ΤΕΙ της χώρας μας, 172 συνολικά, στις αρχές Μαρτίου 1999 με καταληκτική ημερομηνία συμπλήρωσης την 30^η Ιουνίου 1999. Στην έρευνα ανταποκρίθηκαν 121 Βιβλιοθήκες κάθε μορφής: Ιδρύματος, Σχολών, Τμημάτων και Τομέων (Σπουδαστήρια).

Η διαπίστωση ότι πολλές Βιβλιοθήκες δεν μπορούσαν να διαθέσουν στοιχεία οικονομικής φύσεως, επειδή η διαχείριση των οικονομικών τους γινόταν εκτός της Βιβλιοθήκης, οδήγησε στη σύνταξη δεύτερου ερωτηματολογίου Συγκέντρωσης Οικονομικών Στοιχείων. Το ερωτηματολόγιο στάλθηκε στις Κεντρικές Βιβλιοθήκες των Ιδρυμάτων με καταληκτική ημερομηνία συμπλήρωσης την 30^η Ιουνίου 1999. Σε όσα Ιδρύματα δε διέθεταν Κεντρικές Υπηρεσίες Βιβλιοθήκης το ερωτηματολόγιο στάλθηκε στις αντίστοιχες Οικονομικές Υπηρεσίες. Με το εν λόγω ερωτηματολόγιο συγκεντρώθηκαν στοιχεία σχετικά με τη χρηματοδότηση και τις δαπάνες των Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών για τα έτη 1997, 1998 και 1999.

Τα δύο παραπάνω ερωτηματολόγια, τα οποία συγκεντρώθηκαν το πρώτο δεκαήμερο του Ιουλίου 1999, ταξινομήθηκαν και ελέγχθηκαν ως προς την πληρότητα και την ορθότητα των στοιχείων τους. Μετά το στάδιο του ποιοτικού ελέγχου έγινε η εισαγωγή τους σε σχετική Βάση Δεδομένων. Τα στοιχεία επεξεργάστηκαν και αναλύθηκαν με τη χρήση του λογισμικού SPSS. Η παρουσίαση τους πραγματοποιήθηκε με την έκδοση σχετικής έκθεσης

με τίτλο «Στατιστικά Στοιχεία Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών 1998-99» στις αρχές του Νοεμβρίου 1999. Στο τεύχος αυτό παρουσιάστηκαν αναλυτικοί και συγκεντρωτικοί στατιστικοί πίνακες, καθώς επίσης και 23 προτεινόμενοι δείκτες αποτίμησης ανά Ίδρυμα. Οι δείκτες αποτίμησης είχαν κατά κύριο λόγο τη μορφή ποσοστών των εισερχομένων στο σύστημα της Βιβλιοθήκης, καθώς σχετίζονταν με το προσωπικό, τις συλλογές και τις δαπάνες τους.

Για την αποφυγή λαθών και παραλείψεων, αλλά και για την ευαισθητοποίηση των Ιδρυμάτων που δεν είχαν ανταποκριθεί, σχέδιο της τελικής έκθεσης στάλθηκε στους Πρυτάνεις των ΑΕΙ και στους Προέδρους των ΤΕΙ. Μετά τις σχετικές διορθώσεις έγινε η τελική έκδοση της έκθεσης στο τέλος του Ιανουαρίου 2000. Κατά την πάγια τακτική που ακολουθήθηκε η έκθεση στάλθηκε σε όλες τις Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες.

Η πρώτη συλλογή στοιχείων αποκάλυψε την ανάγκη καθιέρωσης κοινής ορολογίας κατά την απόδοση των όρων του ερωτηματολογίου. Για τον λόγο αυτό εκδόθηκε φυλλάδιο με τις αποδόσεις των όρων που χρησιμοποιήθηκαν και τις στατιστικές κατηγορίες που δημιουργήθηκαν. Οι αποδόσεις των όρων και οι ορισμοί των στατιστικών κατηγοριών έγιναν με βάση διεθνή πρότυπα.³

Με την αποκτηθείσα εμπειρία έγινε επανασχεδιασμός του ερωτηματολογίου συλλογής στοιχείων του έτους 1999. Με το νέο ερωτηματολόγιο συλλέχθηκαν στοιχεία που αφορούσαν τις συλλογές, τη χρηματοδότηση, τις δαπάνες, το προσωπικό και τις υπηρεσίες των Βιβλιοθηκών για το ακαδημαϊκό έτος 1999-2000.

Το ερωτηματολόγιο στάλθηκε σε όλες τις Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες στις αρχές Φεβρουαρίου του 2000, με ημερομηνία επιστροφής του τη 15^η Απριλίου του 2000. Στην έρευνα ανταποκρίθηκαν 145 Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες, οι 128 εκ των οποίων προέρχονται από το χώρο των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων και οι 17 από τα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα.

Η συγκέντρωση και η ανάλυση των στοιχείων έδωσε τη δυνατότητα πραγματοποίησης συγκρίσεων από έτος σε έτος. Από τα στοιχεία που συλλέχθηκαν δημιουργήθηκαν 28 Δείκτες Αποτίμησης. Στις περιπτώσεις που οι Δείκτες μπορούσαν να υπολογιστούν για τα έτη 1998 και 1999 παρουσιάστηκαν και οι ετήσιες μεταβολές των τιμών τους. Τα στοιχεία παρουσιάζονται αναλυτικά στην αντίστοιχη έκδοση με τίτλο «Στατιστικά Στοιχεία Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών 1999-2000». Η έκδοση στάλθηκε σε όλες τις Βιβλιοθήκες των ΑΕΙ και ΤΕΙ της χώρας μας, στους Πρυτάνεις και στους Προέδρους των ΤΕΙ, καθώς και στα μέλη της Διοικούσας Επιτροπής της Οριζόντιας Δράσης.

Η σταδιακή χρήση ηλεκτρονικών πηγών από τις Βιβλιοθήκες και η προσφορά υπηρεσιών με ηλεκτρονικά μέσα δημιούργησαν την ανάγκη αποτύπωσης της κατάστασης και στον συγκεκριμένο τομέα. Για τον σκοπό αυτό συντάχθηκε σχετικό ερωτηματολόγιο.

Το ερωτηματολόγιο στάλθηκε με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο σε όλες τις Κεντρικές Βιβλιοθήκες. Δυστυχώς, η ανταπόκριση ήταν περιορισμένη με αποτέλεσμα την ελλιπή παρουσίαση αυτής της πολύ σημαντικής δραστηριότητας των Βιβλιοθηκών. Το ερωτηματολόγιο επανασχεδιάστηκε και εφόσον θα έχουμε τις παρατηρήσεις των εκπροσώπων των Βιβλιοθηκών, θα ξεκινήσει από την αρχή η συλλογή των στοιχείων.

Η χρησιμότητα ύπαρξης στατιστικών στοιχείων σχετικών με το μέσο κόστος των Επιστημονικών Περιοδικών και των Βιβλίων ανά γνωστικό αντικείμενο οδήγησε στην πραγματοποίηση σχετικής δειγματοληπτικής έρευνας. Τα αποτελέσματα της για το ακαδημαϊκό έτος 1998-99 παρουσιάζονται σε σχετική έκδοση, η οποία έχει ήδη σταλεί σε όλες τις Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες. Η εκτίμηση είναι ότι οι Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες απέκτησαν ένα εργαλείο τεκμηρίωσης των οικονομικών τους διεκδικήσεων και της ορθολογικής κατανομής του προϋπολογισμού τους στα διάφορα γνωστικά αντικείμενα.

3. ISO 1381 "Documentation and Information Vocabulary - Part 1: Basic Concepts and Part 2: Traditional documents". ISO 2789/9 "Information and documentation - International library statistics". ANSI/NISO Z39.7-1995 "American National Standard for library and information sciences and related publishing practices - library statistics"

Η επιδίωξη για τη βελτίωση του επιπέδου Διοίκησης και Διαχείρισης των Βιβλιοθηκών οδήγησε τη ΜΟΠΑΒ στην έκδοση της Σειράς Οδηγών Διαχείρισης Βιβλιοθηκών.

Μέχρι σήμερα έχουν εκδοθεί και κυκλοφορήσει οι ακόλουθοι οδηγοί:

Οδηγός 1: Κατανομή Προϋπολογισμού για προμήθεια υλικού.

Στον οδηγό αυτό περιγράφονται οι βασικές αρχές που πρέπει να καθοδηγούν τη διαδικασία κατανομής του προϋπολογισμού της Βιβλιοθήκης. Επίσης περιγράφεται η δομή του προϋπολογισμού και δίνονται κριτήρια που πρέπει να ληφθούν υπ' όψιν στην κατανομή των δαπανών.

Οδηγός 2: Οδηγός αποτίμησης Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών.

Ο συγκεκριμένος οδηγός προτείνει διαδικασίες μέτρησης της αποτελεσματικότητας των υπηρεσιών που παρέχει μια Βιβλιοθήκη και του εντοπισμού των περιοχών που πιθανόν να απαιτούν βελτίωση. Πρόκειται για ένα εγχειρίδιο που αποβλέπει στη διασφάλιση της ποιότητας στις παρεχόμενες από τη Βιβλιοθήκη υπηρεσίες.

Οδηγός 3: Πρότυπα για τις Ελληνικές Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες.

Στον εν λόγω οδηγό παρουσιάζεται μια σειρά προτύπων που έχουν ως κύριο στόχο να βοηθήσουν στην αξιολόγηση της τρέχουσας κατάστασης των Βιβλιοθηκών και στη λήψη αποφάσεων για τη βελτίωση τους. Τα πρότυπα που δίνονται έχουν τη μορφή προτάσεων γενικού χαρακτήρα οι οποίες καλύπτουν όλες τις λειτουργίες της Βιβλιοθήκης προσαρμοσμένες όμως στην Ελληνική πραγματικότητα.

Οδηγός 4: Κανόνες Διαδανεισμού.

Ο οδηγός εκδόθηκε με σκοπό να καταγράψει τις βασικές διαδικασίες που πρέπει να λαμβάνουν χώρα κατά τη δραστηριότητα της ανταλλαγής υλικού μεταξύ Βιβλιοθηκών. Βασίζομενος σε διεθνείς πρακτικές, παρέχει κατευθυντήριες γραμμές για την αναζήτηση και την προμήθεια υλικού και μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως μοντέλο ανάπτυξης κανόνων διαδανεισμού σε εθνικό επίπεδο.

Η ευνοϊκή αποδοχή των ανωτέρω εκδόσεων οδήγησαν στην απόφαση για θεσμοθέτηση συνεργασιών με φορείς του εξωτερικού που δραστηριοποιούνται σε σχετικά αντικείμενα. Για τον λόγο αυτό επιδιώχθηκε συνεργασία με την ASLIB, έναν διεθνώς αναγνωρισμένο φορέα στον χώρο των Βιβλιοθηκών.

Από τον ASLIB ζητήθηκαν και παραχωρήθηκαν τα δικαιώματα μετάφρασης του Οδηγού "Performance Measurement in Library and Information Services", που αποτελεί μέρος της σειράς του "Know How Guides":

Στον συγκεκριμένο Οδηγό:

1. προβάλλεται η ανάγκη αξιολόγησης και αποτίμησης των υπηρεσιών των Βιβλιοθηκών με την καθιέρωση και χρήση συγκεκριμένων δεικτών αποτίμησης,
2. δίνονται οι λόγοι για τους οποίους η ανάπτυξη και η χρήση δεικτών αποτίμησης πρέπει να αποτελεί μέρος της όλης διαδικασίας διαχείρισης των Βιβλιοθηκών και
3. παρέχεται ένας συγκεκριμένος τρόπος αξιοποίησης των δεικτών αποτίμησης και μια συγκεκριμένη μέθοδος καθοδήγησης για την εφαρμογή τους.

Ο Οδηγός έχει ήδη μεταφραστεί και θα εκδοθεί σε σύντομο χρόνο.

ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Η ΜΟΠΑΒ διοργάνωσε σειρά σεμιναρίων για την επιμόρφωση των Βιβλιοθηκονόμων ως προς τη συγκέντρωση και τη χρήση στατιστικών στοιχείων:

«Ο ρόλος και η οργάνωση του τμήματος συλλογής στατιστικών στοιχείων της Ένωσης Ερευνητικών Βιβλιοθηκών (A.R.L)» με εισηγήτρια την κυρία Μάρθα Κυριλλίδου, Senior Program Officer for Statistics and Measurement του Association of Research Libraries (A.R.L) των ΗΠΑ. Το Σεμινάριο πραγματοποιήθηκε στα Ιωάννινα στις 27.04.99.

«Ανάπτυξη Συλλογής: Αρχές, Πρακτικές, Μεθοδολογίες,...» με εισηγήτρια την κυρία Ε. Κοτσώνη, Βιβλιοθηκονόμο της Μ.Ο.Π.Α.Β., Ιωάννινα, 25.05.99.

4. <http://www.aslib.co.uk/>

«Εφαρμογή της μεθόδου Conspectus» με εισηγήτρια την κυρία Ε. Κοτσώνη, Βιβλιοθηκονόμο της Μ.Ο.Π.Α.Β., Ιωάννινα, 21.06.99.

Το προσωπικό της Μ.Ο.Π.Α.Β. παρουσίασε εργασία στο 8^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών με τίτλο «Στατιστικά Στοιχεία και Αξιολόγηση Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών: Ελληνική Πραγματικότητα και Μοντέλο Συλλογής και Εφαρμογής τους», με εισηγήτρια την κυρία Β. Νικολοπούλου, Στατιστικολόγο της Μ.Ο.Π.Α.Β., Ρόδος, 20-22 Οκτωβρίου 1999.

Διοργάνωσε με επιτυχία διημερίδα με θέμα «Στατιστική και Ολική Ποιότητα Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών», Ιωάννινα 19-20 Νοεμβρίου 1999, στην οποία συμμετείχαν βιβλιοθηκονόμοι πολλών ΑΕΙ και ΤΕΙ, άτομα που έχουν σχέση με τη Βιβλιοθηκονομία και την Επιστήμη της Πληροφόρησης, καθώς και φοιτητές των Σχολών Βιβλιοθηκονομίας.

Στη διημερίδα αναπτύχθηκε πλούσιος προβληματισμός συζητήθηκαν θέματα όπως:

Αντίληψη και καλλιέργεια της έννοιας της Ολικής Ποιότητας στις Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες

Συνεχής παρακολούθηση και αξιολόγηση της ποιότητας παροχής υπηρεσιών Βιβλιοθήκης.

Εκπαίδευση του προσωπικού για τη βελτίωση των υπηρεσιών της Βιβλιοθήκης.

Αναγκαιότητα και σπουδαιότητα της συλλογής στατιστικών στοιχείων, στατιστική διεύρυνση και διαχείριση τους.

Εφαρμογή προτύπων στις Ελληνικές Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες.

Έρευνες χρήσης Βιβλιοθηκών.

Η Μονάδα Ολικής Ποιότητας Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών προέβη στην έκδοση των πρακτικών της παραπάνω διημερίδας, τα οποία στάλθηκαν σε Βιβλιοθήκες και άλλους ενδιαφερομένους.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Η εμπειρία που αποκτήθηκε κατά τους λίγους μήνες λειτουργίας της ΜΟΠΑΒ οδηγεί αβίαστα στο συμπέρασμα ότι η Ακαδημαϊκή, και όχι μόνο, Κοινότητα της χώρας μας απέκτησε μια υπηρεσία την οποία είχε ανάγκη. Η Μονάδα Ολικής Ποιότητας Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών είναι σήμερα μια μοναδική σε εθνικό επίπεδο μονάδα συγκέντρωσης, καταγραφής και ανάλυσης στατιστικών στοιχείων κάθε μορφής, που αφορούν τις Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες της Ελλάδος, καθώς και φορέας διαμόρφωσης τεχνογνωσίας για την καθιέρωση ελληνικών προτύπων και την υιοθέτηση διαδικασιών αποτίμησης και διασφάλισης ποιότητας στη λειτουργία των Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών της χώρας μας.

Σε πρακτικό επίπεδο αποκαλύφθηκε η αναγκαιότητα και η σημασία της συνεργασίας όλων των Βιβλιοθηκών όχι μόνο στη διάθεση των στοιχείων, αλλά και σε κάθε τι που σχετίζεται με τους σκοπούς της ΜΟΠΑΒ: α) μορφή των ερωτηματολογίων, β) στοιχεία που συγκεντρώνονται, γ) δείκτες που δημιουργούνται, δ) πιθανή χρήση των δεικτών, ε) θέματα δεοντολογίας κ.ά. Η αποδοχή των διαδικασιών από όλους είναι πολύ σημαντική. Ελπίζουμε ότι σε μελλοντική συνάντηση εκπροσώπων όλων των Ιδρυμάτων θα μας δοθεί η ευκαιρία να συζητήσουμε τα θέματα αυτά και να λάβουμε σχετικές αποφάσεις.

Πιστεύουμε ότι στο σύντομο διάστημα της ύπαρξης της η ΜΟΠΑΒ παρουσίασε ένα σημαντικό έργο που απέδειξε έμπρακτα την αναγκαιότητα της δημιουργίας της. Είναι φανερό ότι το γεγονός ότι η δημιουργία της και το έργο της ήταν κάτι εντελώς νέο για τα ελληνικά δεδομένα σημαίνει ότι έχει ακόμη πολύ δρόμο να ακολουθήσει και πολλούς ορίζοντες να ανοίξει. Εκτιμούμε ότι με την ενεργό συμπαράσταση της Βιβλιοθηκονομικής Κοινότητας της χώρας μας έχει τα εχέγγυα να εξελιχθεί σε Φορέα-Σύμβουλο τόσο του Υ.Π.Ε.Π.Θ. στη συγκέντρωση και επεξεργασία στοιχείων για τη λήψη διοικητικών αποφάσεων και νομοθετικών πρωτοβουλιών, όσο και της Κοινοπραξίας των Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών στη συγκέντρωση και επεξεργασία στοιχείων για τη λήψη διαχειριστικών αποφάσεων.